

Interessante informatie:

Wisselende uitstalling in de vitrinekast:
Poststukken met betrekking op Vaals van Jo Lux

In dit nummer:

Wi zaach éch dat op Ostbäljesch Plat? 1

Karel de Grote 1

De Toren van Malschaert 2

Uit het Krantenarchief van Arthur Cransveld 3

De hervormde begraafplaats 3

Verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert-leden 4

Verenigingsnieuws 4

Wi zaach éch dat op Ostbäljesch Plat?

Vrijdag 16 mei jl. waren Herbert Kuijpers en Arthur Cransveld namens Sankt Tolbert in Eupen aanwezig bij de presentatie van het door Professor Leo Wintgens uit Montzen geschreven boek "Wi zaach éch dat op Ostbäljesch Plat?" Tijdens deze zeer interessante presentatie waarbij ook de Minister President van de Deutschsprachigen Gemeinschaft Belgiens, Karl Heinz Lambertz aanwezig was, werd

door voordracht en gezang de diverse dialecten uit de regio voorgesteld. Zeer interessant was het de diverse, ook voor ons goed verstaanbare dialecten van Eupen tot St. Vith en de Duitse Eifel te kunnen vergelijken. Na afloop van deze door ca. 60 belangstellenden uit de Euregio bijgewoonde presentatie kreeg iedere aanwezige één exemplaar van het boek aangeboden.

Tevens mochten wij één exemplaar voor ons archief in ontvangst nemen.

Tijdens onze bijeenkomst in juni zal professor Wintgens op uitnodiging van Herbert Kuijpers een lezing geven voor de HKK Sankt Tolbert over de dialecten in onze Euregio, zeer zeker de moeite waard om hierbij aanwezig te zijn. A.C.

Karel de Grote

Het mag ondertussen aan iedereen bekend zijn. Het is dit jaar 1200 jaar geleden dat keizer Karel de Grote stierf. Aanleiding om in Aken, maar ook in Nijmegen dit groots te herdenken. In Aken wordt Karel herdacht door middel van lezingen, concerten en tentoonstellingen. In dit kader heeft de Ottmar Hörl, president van de Nürnberger Kunstacademie, een beeld van Karel de Grote ontworpen en in een groot aantal laten vervaardigen. De beelden zijn vervaardigd uit kunststof en uitgevoerd in de kleuren purperrood, goud en brons. Op 12 april opende burgemeester Philipp van Aken een expositie op de Katschhof, tussen dom en raadhuis. Hier waren de circa 1 meter hoge figuren opgesteld. De figuren zijn te koop voor de prijs vanaf €375,00. De beelden zijn ge-

nummerd. Beeld 1 wordt permanent tentoongesteld in het Akense raadhuis en nummer 2 krijgt een plaats in de dom van Aken. Overigens werden twee beelden, ondanks permanente bewaking gestolen. Een beeld werd al snel teruggevonden. De dieven hadden het achter-

gelaten in de Klappergasse, vlak bij de Katschhof. Overigens is er van 20 juni tot 21 september van dit jaar een bijzondere tentoonstelling, verdeeld over drie locaties, gewijd aan Karel de Grote H.K.

Wetenswaardige en vergeten zaken uit Vaals en omgeving: De Toren van Malschaert - het mislukte kunstobject op het Drielandenpunt

Mensen die altijd maar praten over kommer en kwel, Moeten paraplu's gaan verkopen in de Sahel

Een meerderheid van het college van burgemeester en wethouders gaat akkoord met de opbouw van het theaterproject "De Toren van Malschaert" op het Drielandenpunt.

De totale kosten van die opbouw bedragen 290.000 gulden. De gemeente Vaals zal hiervan 85.000 gulden voor zijn rekening moeten nemen. De provincie is bereid een bijdrage van 150.000 gulden te verlenen. Het restant wordt volgens beeldend kunstenaar Malschaert gedekt uit eigen middelen.

Zo staat te lezen in het Limburgs Dagblad van 24 maart 1989.

De Toren van Malschaert zal bestaan uit vijftien kubussen van zes meter die gestapeld samen een blokkentoren vormen. Het publiek kan van de ene naar de andere kubus lopen en dan getuige zijn van verschillende theaterproducties en andere kunstvormen. De productie is in handen van Theater Sirkel uit Sittard. Malschaert verwacht 400.000 bezoekers in de drie seizoenen dat "De Toren" op het Drielandenpunt zal staan. Met een nipte meerderheid van zeven stemmen voor en zes tegen werd het collegevoorstel tijdens de raadsvergadering van 10 april 1989 aangenomen.

Wegens het uitblijven van diverse vergunningen kon uiteindelijk pas op 23 augustus 1989 gestart worden met het kunstobject dat drie jaar op het Drielandenpunt zal staan.

In december 1989 komen de gemeente Vaals en kunstenaar Malschaert al met elkaar in de clinch. Volgens Malschaert is hij het beu om telkens bij B & W te

moeten aankloppen om de Toren op een fatsoenlijke manier te kunnen bouwen. De ene keer is het de brandpreventie en de andere keer worden de financiële toezeggingen niet nagekomen.

Door al deze problemen kunnen de werkzaamheden pas in maart 1990 worden hervat.

Het grootste probleem is de brandpreventie hierdoor zal de Toren mogelijk niet onbeperkt voor bezoekers toegankelijk worden. Door grote schade aangericht door de voorjaarsstormen aan de Toren begint Malschaert op 15 april 1990 met het hestel van de schade. Volgens Malschaert zal het object 15 juli 1990 klaar zijn en zal hij starten met een forse promotie van 100 kilometer rond Vaals. Intussen groeit in Vaals de kritiek op de mede door de gemeente gesubsidieerde Toren.

Er vinden al weken lang geen activiteiten plaats en dat is diverse raadsleden in het verkeerde keelgat geschoten. In de nacht van 5 oktober 1990 werd de Toren door tegenstanders van de Duitse hereniging beklad. Met diverse Duitse teksten lieten zij hun ongenoegen blijken over diverse Europese gebeurtenissen. Eveneens wordt een gedeelte van de Toren in brand gestoken. In maart 1991 gaan er in de gemeenteraad voor het eerst stemmen op om de toren af te breken. De Toren wordt de flop van de jaren negentig genoemd. Dit vanwege het mislukken van het hele project en de troosteloze toestand rond de Toren. In april 1991 is het conflict tussen Vaals en Malschaert op weg naar een hoogtepunt en wordt de Toren inzet van een juridisch gevecht.

Om een gang naar de rechtbank te voorkomen besluiten beide partijen op 29 juni 1991

een nieuwe invulling aan het theaterproject te geven. De Toren wordt ontmanteld. De vijftien kubussen zullen verspreid over het grasveld op het Drielandenpunt een nieuwe plaats krijgen en een nieuwe naam: "De Toren een Vlakke". Met deze plannen van Malschaert wordt een nieuw hoofdstuk toegevoegd aan de geschiedenis van de Toren.

Een project dat voornamelijk gekenmerkt werd door tegenslag voor de kunstenaar en door onvrede bij de gemeentelijk bestuurders. De voorjaarsstormen in 1990, brandstichting en vernielingen zorgden ervoor dat er nauwelijks iets te doen was in de Toren. Per 1 november 1991 zegt Staatsbosbeheer de overeenkomst met Frans Malschaert op.

Maar toch geeft de kunstenaar de hoop niet op mede omdat hij nog een contract heeft met Staatsbosbeheer tot eind 1992, maar in formele zin kan dat niets veranderen aan het plan van Staatsbosbeheer om de activiteiten van Malschaert te beëindigen. Op 1 september 1992 wordt begonnen met het afbreken van de Toren. De politiek heeft zich altijd heel druk gemaakt over dit mislukte project maar op straat was het echt niet het gesprek van de dag. Zo kwam er een einde aan bijna vier jaar zweven tussen fantasie en werkelijkheid. De Toren moest plaats maken voor een nieuwe droom: het attractiepark Triarta bedacht door een oud – medewerker van de Efteling en Het land van Ooit. In 1992 werd de Toren afgebroken, nog één keer haalde Malschaert de krant. En Triarta? Dat bleef een droom.

Arthur Cransveld. (Samengevat uit diverse artikelen uit het Limburgs Dagblad.)

Uit het Krantenarchief van Arthur Cransveld

Eind maart 2014 behaalde Rood Groen LVC het kampioenschap in de 5 de klasse van de KNVB en promoveert zo doende naar de 4 de klasse. Precies 40 jaar geleden, op 25 april 1974, behaalde Wit Groen het kampioenschap in de 4 de klasse B en promoveerde naar de 3 de klasse . In een zinderende wedstrijd

versloeg Wit Groen op neutraal terrein in Margraten RKHBS met 3-1. Deze wedstrijd werd bijgewoond door 3500 toeschouwers. Albert Ditzel was de ster van het veld, hij bereidde niet alleen twee doelpunten voor maar besliste ook de eindstand met het derde doelpunt. Op bijgaande foto een beeld

van de drukte in Margraten. (Helaas is de foto door de hoge ouderdom niet meer zo duidelijk). De spelers van het kampioenselftal uit 1974 : Ger Geelen, Allie Mommer, W.Janssen, J.Janssen, Sparla, Reisinger (Klein), Bulles, Brock, Spielman, Heins Aarts en Albert Ditzel.

● Liefst 3500 toeschouwers woonden het beslissende treffen tussen RKHBS en Wit Groen bij. Ook vier in de tweede helft drongen de mensen nog op om een plaatsje op het RKVVM-terrein te bemachtigen. Ze konden er geweest niet allemaal op. Door de 3-1 zege van Wit Groen VC promoveerde deze club automatisch naar de derde klasse, terwijl RKHBS via promotiewedstrijden nog een kans maakt en dat ook te bereiken.

De hervormde begraafplaats

Naar aanleiding van de vraag van de gemeente Vaals, bij monde van de heer Armand Frijs, hebben een drietal mensen van de heemkundekring een oordeel gegeven over de status van de aanwezige graven. In totaal zijn 64 graven bekeken, waarvan niet vaststaat dat iemand ze nog onderhoudt. Gebleken is dat een aantal graven verdwenen zijn. Ook is geconstateerd dat er moedwillige vernielingen zijn aangericht . Er zijn een aantal graven dermate dichtgegroeid dat ze eerst vrij gesnoeid moeten worden alvorens ze op waarde te kunnen beoordelen. Duidelijk is dat er veel graven

met historische namen bij zijn. We vonden de namen van Clermont en Binterim. Er is een zeer fraai graf van professor Intze en echtgenote. Het zal een hele klus worden om alle graven die dat verdienen in goede staat terug te brengen. Het is echter een lovenswaardig initiatief van de gemeente Vaals om een stukje cultureel erfgoed van Vaals te conserveren. Er zijn een 70 tal graven welke nog in bezit zijn van de familie van de overledene, al hebben we bij sommige twijfels of er nog iets aan ge-

daan wordt. De toekomst zal leren of ook voor deze gevallen conservering haalbaar is. H.K

Het graf van professor Intze en echtgenote.

**HEEMKUNDEKRING
SANKT-TOLBERT
VAALS**

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

**Bezoek onze website
sankttolbert.nl**

Verenigingsnieuws

Verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert-leden

juni 2014

3 juni Harry Steernberg 71 jaar
5 juni Piet Winkens 72 jaar
16 juni Hedwig Wijers 76 jaar
19 juni Emil Leenders 90 jaar
23 juni Maria Gouders 79 jaar
23 juni Al Hellebrand 78 jaar
26 juni Dieter Fanchamps 71 jaar
26 juni Ad Mommer 70 jaar

Leden die vermelding in deze rubriek niet op prijs stellen gelieven dit tijdig door te geven aan het secretariaat.

Allen van harte gefeliciteerd!

Activiteiten agenda

7 juni Vaals beweegt!-dag

Wielertoer

Grote – macht, kunst, schatten”. In de kroningszaal van het Akense Stadhuis

7 juni–20 juli Kopermolen, kunstmarkt in Parijse sfeer

15 juni Sacramentsprocessie Holset

7 juni Kopermolen, piano- en vioolconcert door Dinah Jofe en Michael Vaiman

20-29 juni Heiligdomsvaart Aken.

22 juni Populair Open Air Concert door de Kon. Harmonie St. Cecilia

14 Juni Limburgs Mooiste

20 juni-21 september Tentoonstellingstrilogie “Karel de

29 juni Sacramentsprocessie Vaals

REAGEREN

De nieuwsbrief is een maandelijks uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.